

Az önköltség a fájó pont

A szén az ipar kenyere, és ezáltal minden iparcikk termelése szoros összefüggésben van széntermelésünkkel. Legjobban 1956. év végén mutatkozott meg, amikor mindenki láthatta, hogy a széntermelés leállításával megbénult iparunk, vasútforgalmunk és egy rövid időre megállt az élet lüktetése.

De amennyire fontos alapja a termelésnek a szén, ugyanannyira döntően befolyásolja az egyes iparcikkek árát a szén önköltsége. Ha drága a szén, drágább a villamosenergia, az alumínium, a műtrágya és ezen keresztül mindazok az iparcikkek és mezőgazdasági termékek, melynek alapját az Inotán és Péten előállított villamosenergia, alumínium vagy műtrágya képezi.

Ezek előrebocsátása után vizsgáljuk meg a Várpalotai Szénbányászati Tröszt önköltségének alakulását. 1956. év első három negyedévében trösztünk egy tonna szénen 89,23 forintért termelt ki. A legjobb önköltséggel dolgozó üzemünk Cser-bánya volt, tőle nem sokkal maradt le Ferenc-bánya és a Külfejtés. Legdrágább üzemünk Herend-bánya volt, mivel annak alacsony termelése mellett jelentős mértékű szállítási és osztályozási költségei is vannak.

Ha ez év első negyedévének adatait hasonlítjuk össze az előző évivel, megdöbbentően rossz képet kapunk. Ebben az időszakban a tröszt önköltsége az előző évinek 182,3 százalékát teszi ki. Üzemenként vizsgálva, meg kell állapítani, hogy a legrosszabb a kép Cser-bányánál, ahol az előző évnek 219 százalékát használtuk fel a termelés biztosítására. Ernő-bányán 215 százalék, Ferenc-bányán 211 százalék, Beszáló-aknán 173 százalék, Herend-bányán 151 százalék, Igaz ugyan, hogy a Forradalmi Munkás-Paraszt Kormányrendeletével bizonyos költségemelkedést jelentettek, amely azonban

mindent egybevetve, az előző évnek 148 százalékát engedélyezi. Ezen belül legnagyobb költség emelkedés a béréknél mutatkozik, ahol a dolgozók életszínvonalának javítása érdekében trösztünk részére a kormányhatározat 35 százalékos béremelkedést engedélyez. Költség-emelkedést jelent az is, hogy a munkaruha kihordási idejét lerövidítették, továbbá az, hogy a hűségpénz és ingyenes illetményeszen járandóságot minden dolgozóra kiterjesztették. Nem mutathatók költség-emelkedés azonban az anyagköltségeknél, valamint az általános költségeknél. Első negyedévi adataink azonban azt mutatják, hogy itt is költség-növekedés van. Ennek oka egyrészt az, hogy a bányafával és egyéb anyaggal való gazdálkodásunk az első negyedév folyamán nem volt kielégítő, másrészt az alacsonyabb termelés és az alacsonyabb teljesítmények miatt az állandó jellegű költségek kevesebb tonnára oszlanak meg, így az egy tonna szén árában növekedés mutatkozik.

Ha az első negyedévben a teljesítmények és a kereset összhangját vizsgáljuk, megállapíthatjuk azt, hogy az első negyedévben a teljesítmények messze alatta maradtak az 1956. harmadik negyedév átlagának. Amikor Ferenc-bányán a fejéti teljesítmény csak 68 százalékát teszi ki a harmadik negyedévnek, ugyanakkor a kereset annak 117 százaléka. Ernő-bányán 79 százalékos teljesítmény mellett a bér 131 százalékos. A Cser-üzemben a 87 százalékos teljesítmény mellett 171 százalékos kereset került kifizetésre. A Beszáló-aknán a 79 százalékos teljesítmény mellett 150 százalékos bérkifizetés áll.

Még megdöbbentőbb a kép, ha a fenntartás, illetve a kiszolgáló létszám bérét vizsgáljuk. A Ferenc-bányán 156, az Ernő-bányán 154, a Cser-bányán 181, a Beszáló-aknán

152 százalékát fizettük ki fenntartási munkára a harmadik negyedévnek. A kiszolgálóknál pedig a Beszáló-aknán 185,5, a Ferenc-bányán 146, az Ernő-bányán 140, a Vegyesüzemnél 160 százalékos bért fiztünk ki. Nyilván ezt az állapotot tartani nem lehet és a kormányrendeletben engedélyezett 35 százalékos béremelkedést kell üzemünkkel bevezetni. A teljesítmény megfelelő növelésével az első negyedévi kereset elérhető, mert ha a kifizetett bér mögött megfelelő teljesítmény is áll, úgy az infláció veszélyt nem okoz.

Mi tehát a teendő? Az anyagtakarékoság fokozása érdekében újra használatba kell venni frontfejteszínkét a vastábot, takarékosan kell gazdálkodni a különböző anyagokkal. A munkaerő megfelelő elosztásával, helyes telepítéssel, az improduktív létszámok csökkentésével a teljesítményt kell fokozni.

Az önköltség csökkentése mindnyájunk közös ügye. Ez alól nem vonhatja ki magát a tröszt egyetlen dolgozója sem. Nem lehet, hogy az egyik dolgozó takarékoskodik, a másik pocskeljon, az egyik fegyelmezett, öntudatos munkát végezzen, a másik fegyelmezetlenség sorát kövesse el. Harcoljon minden dolgozó az önköltség csökkentéséért, ítélje el mindenki a pocskelést, a fegyelmezetlent, jó szóval, példamutatóan vesszük helyes útra megtévedt dolgozóitársainkat. De legyen mindenki előtt ismert és világos, hogy az önköltség csökkentésének egyik fontos tényezője a többtermelés.

Orosz Rezső, főkönyvelő.

Fondbeli levél

Hazátlanok

Felkeresett egy asszony a szerkesztőségben — engedjék meg, hogy ne írjam le a nevét, így is ráismernek sokan, pedig nem szeretném — és arra kéri, segítsék hazahozni a három fiát Franciaországból.

Ennek a családnak — jól ismerem őket — tíz gyermeke van. Azokról, akikről most szó van, Miklós, Sándor és János, 21, 19, illetve 16 évesek. A három fiú novemberben gyerekes meggondolatlanságból nekivágtak a nagyvilágnak, kalandot kerestek, de csak nyomorúságot találtak, és most haza szeretnének jönni. A levelükben olvasom, hogy a franciaországi Repaix községben vannak, egy parasztnál dolgoznak reggel 6-tól este 9-ig, és úgy érzik, hogy hazátlanok.

Nem is arra figyeltem fel a levélben, hogy virradattól éjszakáig kell dolgozniuk, hanem arra a szóra: hazátlanok.

Bizony asszonyom, bármennyire is fáj Önnek, a fiait hazátlanok és remcsak az a baj, amint ők írják, hogy még „mosni is nekünk kell”. Van em az, hogy nem találtak szeretetet, megértést, lenézett idegenként kezelik őket, nincs otthonuk, nincs hazájuk.

Tudom, fájnak ezek a szavak és nem vigasztalják meg a gyermekeiért síró anyát. De nem is tudok vigasztalást adni, nem tudok segíteni. Aki elment, és így ment el, az hazátlan marad mindig. Olvasok leveleket, melyeket a szerkesztőségbe hoznak fel, és amelyekben arról ír a feladó, hogy jó dolga van, jól keres, de egy magyar szóért, egy hazai hírért boldogan odaadná egész havi fizetését. Mindenét odaadná, hogy hazai lehessen, mert hazátlanok érzik magukat.

Drága asszonyom, a haza nagy dolog! És én nem vagyok arra hívatott, hogy megmagyarázzam, mert csak azok érzik igazán, hogy mi a haza, akik hazájuktól, országuktól távol vannak. A maga gyermekeit, asszonyom, már tudják mi a haza. Mégis engedje meg, tekintettel arra, hogy segítséget kért tőlem, hogy tanácsot adjak a fiait hazajutására vonatkozólag. Irja meg nekik bátran: mi innen nem tudunk segíteni, ahogy elmentetek, úgy vissza is kell jönnötök, menjetek el a párizsi magyar követségre, jelentkezettek, hogy haza akartok jönni. Már letelt az amnesztia ideje, de a kormány egyenként bírálja el a hazatérők nem lesz, és én biztosan tudom, hogy nektek semmilyen bántódásokat nem lesz. Irja meg asszonyom, a fiainak, hogy soha sehol nem lesz hazájuk, csak itt Magyarországon és ezért nekik kell megszerezni azt a lehetőséget, hogy újra hazájuk legyen, nekik kell majd itthon becsületet szerezni saját maguk részére.

Nem tudok más tanácsot adni, nem tudok több segítséget nyújtani fiait hazatérésében, mint amikor azt mondom, hogy hívja őket haza, bátorítsa őket levélben. Ha azt megteszi, úgy érzem, segítségére voltam.

G. Gy.

Nem lesz önálló vállalat a kiserőmű

Népgazdasági szempontból jelentős anyagi megtakarítást eredményez az egytípusú vállalatok összevonása. Ezért május 1-től a Várpalotai Erőmű, mint önálló vállalat megszűnik s a jövőben telephelye lesz a November 7 Erőműnek. Az előző szervezés szerint Győrben volt a vállalat központja. A megfelelő kapcsolatok fenntartása számos nehézséggel ütközött. Az új szervezés révén nemcsak az ilyen és hasonló gondok szűnnek meg, hanem anyagellátás szempontjából is jobbnak ígérkezik az együttműködés. Nem utolsósorban pedig a November 7 Erőmű jól összerott, és képzett műszaki gárdával rendelkezik, melynek tagjai bizonyára rugalmasabban oldják meg a termelési problémákat. Így magától értetődően az eddigieknél több lehetőség nyílik üzem-

belül, a szocialista vetélkedésre; és persze nem hagyható szó nélkül, hogy eddig ilyen vonatkozású kezdeményezés nem történt. Őkát elban látjuk, hogy még győre az üzemi pártszervezet. Bár tagjai helytállnak a munka reájk bízott frontján, de képtelenek példamutatóan másokat is jobb munkára serkenteni. A városi MSZMP segítségére van szükség, az alapszervezet erősítéséhez. Minél több fizikai munkást kell a jelenlévők közé zárköztetni, akik a kötelezettségű emberek lelkiismeretességűvel kések a szocialista munkaverseny szervezésére; majd lendületet fokozására; biztosíthatják, hogy a szervezési változással egyidejűleg a vállalat tovább növekedjen eddigi eredményeit.

Követésre méltó példa

Kedden délután az országút mellett fekvő úgynevezett „százlakásos” ház előtt, szorgalmasan dolgozó gyermekekre lettek figyelmesek a járókelők. Sokan érdeklődéssel kísérték a gyerekek munkáját.

Megérdemelték a gyerekek a felhívott érdeklődését. A ház VII. A. és B. osztályú tanuló, Zoller Béla és

Fried Józsa vezetésével — kislányok — két csoportra osztották és a ház előtti részen facsemeteket ültettek, azokat gyepgélával körülvevették. Szép és követésre méltó példa ez a kis önkéntes „városszépítő”. Reméljük, hogy nemcsak a ház többi épületének lakói, hanem városi szerte követik ezt a példát.

A május 1-i ünnepségek műsora

Május 1-én zenére ébred a város. A nagy nap ünnepségei gyülekezéssel kezdődnek. A gyülekező a Kultúrteremnél, a Rákóczi-telepen és a sportpályán lesz. Mindhárom helyről díszkapukon keresztül vonulnak pontosan 9 órakor a dolgozók a Főtérrre, ahol a díszünnepség lesz.

Az ünnepi beszéd 10 órakor kezdődik, központi előadó lesz. A nagygyűlés után egésznapos sport- és kultúrnapos szórakoztatja a város dolgozóit. A díszmunka szabadidő színpaddal lesz átalakítva, ahonnan a kultúrosok szebbnél-szebb szavakkal, táncokkal, rövid jelenetekkel keveskednek a lakosságnak. A Várkertben sátrak és italboltok gondoskodnak a dolgozók ellátásáról. A sportpályán ugyancsak sportmüsor, valamint étel- és ital-szükséglet.

Péten az ünnepségek 9 órakor kezdődnek. A sportpályán lesz a gyülekező, ahová vidékről is behozzák a dolgozók családjait. Az ünnepi felvonulás egy kört ír le, majd visszatér a sportpályára, ahol 10 órakor szintén központi előadó jelenlétével kezdődik az ünnepség. Az ünnepség után megjutalmaznak a legjobb dolgozókat. Délután a szabadidő színpadon és a sportpályán, valamint a kultúrteremben különböző szórakozási lehetőségek várják az ünnep résztvevőit.

EMLÉK

Nagy ünnepek idején szinte elkerülhetetlen, hogy az ember vissza ne pillantson hosszabb vagy rövidebb élete-útján. Ilyenkor kedves emlékek villannak elé, az idő megszépítő messzeségétől kisimultan, fényesre csiszoltan.

Míg ezen tündööm, egy májusi emlék int felém s kér megfogalmazást.

Énektanárunk magas, igen sovány, hosszúarcú ember volt, akét legjobban jellemzett szótlan szomorúsága, kopott szürke ruhája és lecsüngő, sokszínű csokornyak-kendője. Deák szokás szerint szeretünk mindenkit kigúnyolni, furcsaságait kinevetni, de őt nagyon tiszteltük és szerettük. Egészen egyszerű oka volt ennek: a kötelező énekeken kívül sok szép dalt tanultunk tőle, és a legszebb napok azok voltak, amikor az ütött-kopott iskolai harmóniumon, minden kérdés nélkül egy-egy csodaszép melódiát játszott el nekünk.

Az egyik napsütéses tavaszi délutón, szokás szerint két kislány behozta a harmóniumot az osztályba a tízperces szünet alatt. Csöngésre rohantunk a tanterembe, leültünk a padokba és nagy zivajgással vártuk az énekóra kezdetét. Amikor a tanár úr belépett, ethallgatunk és várakozó figyelemmel nézzük a mindig egyforma és mégis újnak tűnő furcsa embert. Ezen a napon különös ünnepség volt egész magatartásán, s egy kicsikét, alig észrevehetően mosolygott is, állan-kon, szeliden, révetegen...

A megszokott módon folyt a tanítás: hangosan, telitüdőből énekelünk, a tanár úr pedig álló helyzetben, egy kézzel a billentyűket és egy lábbal a fújtatópedált nyomkodva vezényelt. A szárnyaló ének kiáradt a nyitott ablakon át a Kobányai-útra a villamoscsülingés és kocsizörgés közé.

Az óra végefelé tanárunk leült a harmóniumhoz. — Csukjátok be az ablakokat! — szólalt meg halkán, mintha csak önmagának mondaná.

A közelítők felugráltak s gyorsan

elszigetelték tantermünket a külvilágtól. A tanár úr felnezt az ablakokra, majd reánk, a feszülten figyelő, külsőkobányai kolóniák kis proletárijaira; szeméből a megértést kereső bizalom melege sugárzott. Azután lehajlotta fejét s valahonnan a mélyből, távoli szellők fuvallataként áradt a zene. A kis szuszogó hangszert hihetetlen csodának tűnt: az alig zendített hangok megrázó erővel rohanták meg gyermeki lelkiünket; éreztük, hogy itt valami nagy, nagyon-nagy dolog történik, hogy olyan ünnepet ültünk, amúhoz fogható alig van több. Igen halkán szólt s mégis: himnusz és induló, vérforraló család és ünnepi köszöntő, ima és óda és minden ami fenséges, azt zengett-zúgott körülöttünk. A dallam belénk ütött és szívünkben dobogott még akkor is, amikor a tanár szemét behunyta, leengedett kezével hátradőlt a széken.

— Nyissátok ki az ablakokat! — mondta ismét halkán.

Néhány pillanat kellett a felocsúdáshoz, s mire újból kitaradtak az ablakok, az utcáról beáradt zsonglásba frissen vegyült az óra végét jelző csengetés.

Hazafelé menet, lépteim ütemére dudoltam magamban a dallamot. Alldandóan velem volt, újra és újra feltört bennem s minden zajt saját ütemére formált.

Anyám otthon varrogatott, apám már hónapok óta reggeltől estig munka után járt, órákat

1945-ben, életem első szabad május 1. ünnepén, a felvonulók között énekeltem először, öreg várpalotai kommunistákkal együtt hangosan, hiénys szövegűdassá a jólismert dalt, aminek anyám szava adott számomra értelmet s perzelő dallamát a szomorkástekintetű énektanár oltotta örökre szívembe.

Kisbán Gyula.

ácsorgott a gyárkapuk előtt amíg ki nem tették a „Nincs felvétel!” feliratú táblát. Estéknél néha pár pengővel tért haza, amit alkalmi munkával keresett. 1933-at írtak akkor és Budapestben nagyon sok család tengődött ilyen szegényen, munka és állandó kereset nélkül.

Amikor beléptem a konyhajtón, anyámat szokott helyén, a varrógép-nél találtam. Fárasztó, küzdelmes életébe én igyekeztem valami kis örömet vinni.

— Édesanyám, csodaszép dalt játszott ma megint az énektanárunk — újságolva lelkesülten és nyomban dudolni kezdtem a már véremmé vált dallamot.

Anyám abbahagyta a varrást és mereven nézett maga elé. Amikor elhallgattam, vártatlanul, csendesen énekelni kezdett:

Föl, föl, ti rabjai a földnek,
Föl, föl, te éhes proletár...

— Édesanyám! Édesanyám, hát ezt maga is ismeri?! — kiáltottam fel meglepetten s odaugrottam hozzá és átöleltem. Éreztem, hogy arcomra folynak könnyek. Gyengéden eltolt magától, felállt és tétova léptekkel elindult a kamrába. Néhány percnyi keresgélés után egy penész-foltos bőrsapkát hozott elő.

Ez a bátyámé volt — mondta anyám és a kezembe adta. — Tizenkilenc augusztusában hagyta itt, azt mondta sokáig nem fogom látni, de majd értesít a sorsáról, amint lehet... azóta nem láttam... eltűnt... Tőle tanultam. Ez az Internacionálé...

Újra leült a varrógéphez, gondterhelten arccal föléje hajolt, s a szapora gépzörgés ismét, és most már türelmetlenül dübörgette:

Föl, föl, ti rabjai a földnek...